

Menachem Begin (v pozadí vlajka Irgunu)

Autor: Calder Walton

Po skončení 2. světové války musela MI5 čelit nové hrozbě - nikoli však sovětské, ale atentátníkům z Jeruzaléma

Poválečná léta dopadla na britské tajné služby - a především **MI5**, domácí kontrarozvědka a bezpečnostní služba - těžce. Ve jménu úspor došlo k seškrtnání rozpočtů bezpečnostních agentur, odejmutí jejich mimořádných válečných pravomocí a drastickému zeštíhlení stavů. Počet příslušníků MI5 poklesl z válečného vrcholku v roce 1943 - 350 - na pouhou stovku v roce 1946. Administrativní záznamy dokazují, že služba musela přejít k užívání lacinějších druhů papíru a inkoustu, a agenti dostali rozkazem psát hlášení na obě strany listů - jen aby ušetřili každou pencí. Podobně jako po 1. světové válce došlo i nyní na vážně míněné vládní debaty o úplném zrušení MI5. Ke své smůle čelila MI5 v průběhu poválečných let souběhu nejhorších možných okolností: umenšeným zdrojům a větší odpovědnosti. Po válce se pod britskou kontrolou nacházelo více území, než kdykoliv předtím - a právě MI5 zodpovídala za tamější zpravodajskou činnost.

Nejaktučnější hrozbou však nebyl nedostatek zdrojů ani nový sovětský nepřítel. Nedávno odtajněné dokumenty odhalují, že po konci války se hlavní prioritou MI5 stala blízkovýchodní teroristická hrozba, konkrétněji pak dvě hlavní sionistické teroristické organizace, operující na území palestinského Mandátu (**Britský mandát Palestina**), od roku 1921 pod britskou správou. Šlo o Irgun Cvai Le'umi, („Národní vojenská organizace“, zkráceně **Irgun**) a **Lechi** (hebrejský akronym názvu „Bojovníci za svobodu Izraele“), Brity také po svém zakladateli **Avrahamu Sternovi** nazývaná „Sternův gang“. Irgun a Sternův gang věřily, že britská poválečná politika vůči Palestině - tedy zablokování vytvoření samostatného židovského státu - ospravedlňovala užití násilí proti britským cílům. Protiteroristická agenda MI5, která tvoří velkou část její činnosti dodnes, má svůj původ právě v poválečném potírání Irgunu a Sternova gangu.

Boj MI5 proti sionistickému terorismu vrhá nové světlo na výklad raných epizod Studené války. Po celou dobu trvání Studené války představovala převážnou náplň práce britské i dalších zpravodajských služeb kontrašpiónáž, ale jak nyní zjišťujeme, v klíčovém období přechodu od světové ke Studené válce se MI5 zabývala především bojem proti terorismu.

S blížícím se koncem války získávala MI5 z řady zdrojů zpravodajské informace, shodující se

na tom, že Irgun a Sternův gang neplánují násilnosti jen na území Mandátu, ale chystají se také uskutečnit útoky na britské půdě. V dubnu 1945 naléhavý telegram od SIME (Security Intelligence Middle East) - „pobočky“ MI5 na Blízkém východě - varoval, že Den vítězství v Evropě se má pro židovské teroristy na Blízkém východě stát dnem D. Později na jaře a v létě roku 1946 - v období rostoucího protibritského násilí v Palestině - přišly na ústředí MI5 ze SIME podle věrohodné zprávy tvrdící, že Irgun a Sternův gang plánují vyslat pět teroristických buněk do Londýna, aby „napodobili IRA.“ Jejich vlastními slovy chtěli teroristé „umlátit čokla v jeho psici.“ Reporty SIME čerpaly z výslechů zajatých bojovníků sionistických teroristických organizací, od zpráv místní palestinské policie a kontaktů mezi oficiálními sionistickými politickými skupinami jako Židovská agentura. Podle nich patřil mezi zamýšlené cíle vrahů britský ministr zahraničí Ernest Bevin - považovaný za hlavní překážku vzniku nezávislého židovského státu na Blízkém východě - i sám ministerský předseda [Winston Churchill]. Nový ředitel MI5 sir Percy Sillitoe byl znepokojen do té míry, že v srpnu 1946 osobně premiéra zasvětil do situace, když ho varoval před reálně hrozící sérií politických vražd - mezi jejichž zamýšlené terče patří i on sám.

Kvůli „počinům“ Irgunu a Sternova gangu za války nebrala MI5 tato varování na lehkou váhu. V listopadu 1944 zavraždil Sternův gang britského ministra pro Střední východ, Lorda Moyna, když se vracel z káhirského jednání do své pronajaté vily. Po Moynově vraždě následovala vlna eskalace násilí, kdy akce Britů proti Irgunu a Sternovu gangu střídala krvavá teroristická odvěta. V polovině června 1946 - poté co Irgun vykonal vlnu útoku, při nichž vybuchlo pět vlaků a deset z jedenácti mostů, spojující Palestinu s okolním světem - Londýn konečně přestal jednat s teroristy v rukavičkách. Britské síly provedly vlnu za vlnou hromadných zatýkání (s kódovým označením *Operation Agatha*), vrcholící 29. června, na tzv. „Černou sobotu“, při nichž zadrželi přes 2700 sionistických předáků a nižších představitelů, spolu s důstojníky oficiálních židovských obranných sil (*Hagana*) a jejich úderných komand (*Palmach*). Žádný důležitý velitel Irgunu ani Sternova gangu však v síti neuvázl a teroristy akce jen vyprovokovala k ještě násilnější reakci. 22. 7. 1946 se podařilo Irgunu zasadit drtivou ránu přímo v srdci britské palestinské vlády, když provedl **bombový útok na Hotel krále Davida** (kódové označení „chick“), kde sídlily orgány britské mandátní správy a vojenské velitelství v Palestině.

Atentát naplánoval vůdce Irgunu Menachem Begin, který se později stal šestým premiérem Izraele a laureátem Nobelovy ceny za mír. Ráno 22. července proniklo šest mladých příslušníků Irgunu v přestrojení za Araby do hotelu s konvemi na mléko, napěchovanými čtvrt tunou dynamitu. Třicet sedm minut po poledni výbušniny explodovaly, přičemž síla výbuchu strhla jihozápadní vnější zeď budovy. Následkem toho se sesunulo několik poschodí hotelu a 91 lidí zahynulo. Co do počtu obětí představuje atentát v hotelu Krále Davida jeden z nejhorších útoků na britské cíle v průběhu celého dvacátého století. Šlo také o přímý útok na britské zpravodajce a rozvědku: jak MI5, tak SIS (**Secret Intelligence Service**, také označovaná jako MI6) v hotelu měly své prostory.

***

Povzbuzeni úspěchem spustili teroristé z Irgunu a Sternova gangu sérii operací mimo

Palestinu – přesně jak varovala hlášení přijatá MI5. Na konci října 1946 italská buňka Irgunu zaútočila bombou na britskou ambasádu v Římě. Na přelomu let 1946-7 následovala vlna sabotáží britských zásobovacích tras v okupovaném Německu. V březnu 1947 umístil člen Irgunu bombu v Colonial Clubu, blízko St Martin Lane – v samém srdci Londýna. Nálož vytloukla okna a dveře a způsobila zranění několika vojákům. O měsíc později nechala agentka Irgunu obří bombu – sestávající z 24 svazků výbušnin – v londýnské Koloniální kanceláři. Bomba naštěstí kvůli vadnému časovači selhala. Hlava speciálního oddělení Metropolitní policie Leonard Burt odhadoval, že by v případě exploze nálož způsobila škody a oběti podobného rozsahu jako ta v Jeruzalémě – tentokrát však v přímo ve Whitehallu. V té době také několik předních britských politiků a osob vykonávající oficiální funkce spojené s Palestinou obdrželo ve svých domovech a kancelářích výhružky smrti. Nakonec v červnu 1947 spustil Sternův gang teroristickou kampaň pomocí dopisových bomb (celkem jich bylo 21), cílenou na všechny členy kabinetu. Dvě vlny bomb byly odeslány podzemní italskou buňkou. Část dopisů z první vlny dosáhla určených osob, nevyžádala si však žádné oběti. Sira Stafforda Crippse zachránila pohotovost jeho tajemníka, který podezřelý balíček, jehož obsah slyšitelně syčel, hodil do kyblíku s vodou. Místopředseda Konzervativní strany, sir Anthony Eden, s sebou nosil bombu celý den v kufříku, protože dopis považoval za oběžník z Whitehallu, jehož přečtení může počkat do večera a teprve po varování policie – jednající na základě informací poskytnutých MI5 – si uvědomil jeho skutečný obsah.

Problém pro MI5 v Londýně i místní bezpečnostní složky v Palestině představovala výjimečně obtížná detekce a nalezení vhodného a účinného způsobu boje proti Irgunu a Sternovu gangu. Obě skupiny byly zorganizovány ve vertikálních buňkách, jejichž členové o dalších buňkách nic nevěděli, a které bylo kvůli vysoké míře oddanosti bojovníků takřka nemožné infiltrovat. Jak napsal jeden z předních důstojníků MI5, zabývající se sionistickým terorismem Alex Kellar, v jedné ze svých zpráv: „...tito teroristé představují tvrdý oříšek, a není nijak snadné donutit je mluvit.“ Aby dále ztížili práci Britů, používali Židé často falešné identity a převleky. Ženy si pak barvily vlasy a využívaly paruk ke změně vzhledu, zatímco muži se za ženy převlékali, aby se vyhnuli policejním kontrolám.

Vědělo se, že Menachem Begin cestuje pod různými falešnými identitami a po atentátu na hotel Krále Davida se mu podařilo pomocí řady chytrých převleků svést ze své stopy palestinskou policii, které k úspěchu nepomohla ani odměna, vypsána na Beginovu hlavu. V listopadu 1946 vyšla z pera palestinské policie znepokojující zpráva, podle níž měl Begin údajně inkognito cestovat do Británie. Později, zkraje roku 1947, dosáhla paranoia a strach vrcholu, když SIS poslala MI5 zprávu varující, že Begin údajně podstoupil plastickou operaci, aby změnil svůj vzhled, „jehož popis však nemáme k dispozici“ – jak text suše zakončoval. Informace brzy prosákly do tisku a News Chronicle přišel s titulkem „Palestinský hon na novou tvář“ a sarkastickou poznámkou všímající si, že i když si Begin možná změnil podobu, „ploché nohy a špatné zuby zřejmě zůstaly na svém místě.“ Jak se ukázalo, byly pověsti o Beginově plastické operaci nepodložené: vznikly následkem zmatku v řadách **Palestinské policie** (CID) při porovnávání jeho fotografií. Begin Palestinu neopustil, ale nechal si narůst plnovous a pohyboval se v převleku rabína, aby se nakonec policii skryl v tajném oddělení jeruzalémského domu svého přítele. Když souhlasil s tajným interview pro **Arthura Koestlera**, rozhovor se uskutečnil v zatemněné místnosti a Koestler v marné naději získat trochu světla

a představu o Beginově podobě mocně popotahoval z jedné cigarety za druhou.

Důvodem pro ještě hlubší znepokojení MI5 představovala válečná služba mnoha členů Irgunu a Sternova gangu v řadách britských ozbrojených sil. Některé z nich – ironicky – vycvičila britská SOE (Special Operations Executive – Oddělení pro zvláštní operace) a zahraniční zpravodajská služba SIS (MI6) během služby v elitním komandu židovské paravojenské organizace Hagana Palmach. Stejně jako příslušníci řady odbojových skupin (např. komunisté v Malajsku), vycvičených Brity za války, využily i Irgun a Sternův gang svoje zkušenosti s nakládáním s výbušninami a dalších partyzánských taktik v boji proti svým bývalým vládcům. Zprávy přicházející v průběhu léta 1946 varovaly, že v řadách britské armády se stále nachází příslušníci Irgunu a Sternova gangu, plánující v rámci transferu vojsk přesun do Británie. MI5 tak byla postavena před reálné nebezpečí, že by do Británie mohli dorazit teroristé, odění v britských vojenských uniformách.

***

Zatímco do londýnského ústředí proudila záplava znepokojivých novinek, přišla MI5 s řadou kroků proti přelití sionistického terorismu z Palestiny do Británie. Ve veřejně přístupných zdrojích zanechaly jen nepatrnou stopu, ale z odtajněných vlastních archivů MI5 dnes vidíme, že se často jednalo o velice důkladná a komplikovaná opatření. Hlavní linií protiteroristické kampaně představovala tzv. „kádrová prověrka“ (*personnel security*), zahrnující jak důkladné rešerše, tak i přísné prověřování žádostí o britská víza. Na doporučení MI5 byly všechny žádosti o víza blízkovýchodních Židů obratem telefonicky zkontrolovány proti databázím MI5, než mohlo být žadatelům vízum vydáno. MI5 také prověřila asi 7000 známých židovských příslušníků britských ozbrojených sil. To vedlo k identifikaci 40 jedinců, u nichž existovalo důvodné podezření ze sympatií k extrémismu – a 25 z nich muselo z ozbrojených sil odejít. Bezpečnostní opatření MI5 také zahrnovala zvýšenou kontrolu přístavů a dalších vstupních míst do Spojeného království. Na každé z nich dodala MI5 „Seznam teroristů“ a na její doporučení Scotland Yard navýšil ochranu mnoha předních politických a veřejných osobností – stejně tak bylo více policistů přiděleno na ochranu Buckinghamského paláce. V říjnu roku 1947 přicestoval do Londýna vysoký důstojník Palestinské policie (CID) major John O'Sullivan a předal MI5 mikrofilm s fotografiemi podezřelých teroristů, které byly přidány na seznam. Bývalí členové Irgunu a Sternova gangu dodnes některé tyto snímky opatrují s neskrývanou hrdostí.

Zároveň s opatřeními na „kádrovou bezpečnost“, zaměřených na zamezení vstupu teroristů a jejich sympatizantů do země se MI5 pustila i do intenzivního sledování těch extrémních sionistických skupin a jejich přívrženců, kteří už v zemi byli. Vycházela z předpokladu, že operativci Irgunu a Sternova gangu, kteří úspěšně pronikli do Británie, nakonec kontaktují tyto skupiny a tak právě sledování činnosti aktivit těchto skupin a jednotlivců poskytne vodítka k odhalení teroristů. MI5 také předpokládala, že se agenti pokusí zkontaktovat některé části židovské diaspory v Británii. Oba předpoklady se ukázaly být správnými.

K vyšetřování sionistických rejdů využívala MI5 kompletní repertoár dostupných vyšetřovacích technik. Nejdůležitější byla povolení ministerstva vnitra (Home Office Warrant –

HOW), která umožňovala čtení korespondence a odposlech telefonů. V poválečných letech MI5 uvalila HOW na všechny přední sionistické organizace v Británii: **Židovskou agenturu pro Palestinu**, **Židovskou legii**, **Židovsko-arabskou ligu**, **Sionistickou federaci židovského dělnictva** a **Sjednocenou sionistickou „revizionistickou“ organizaci mládeže**. Obzvláště poslední z nich MI5 opravdu znepokojovala. Někteří její členové přednášeli v místních židovských klubech v severním Londýně plamenné protibritské projevy, v nichž směšovali náboženství s politikou. Dalším zdrojem znepokojení byl *Židovský boj*, londýnská sionistická „revizionistická“ publikace, která běžně otiskovala palestinskou propagandu Irgunu, typicky označující Brity za „nacisty“ a obhajovala užití násilí. MI5 se obávala možné role *Židovského boje* coby náborového střediska pro budoucí britské teroristy. V prosinci 1946 se Alex Kellar a právní poradce MI5 Bernard Hill sešli s prokurátorem, a shodli se, že i když neexistuje dostatek důkazů k trestnímu stíhání, adresují vydavatelům *Židovského boje* oficiální varování: pokud budou i nadále přetiskovat materiály Irgunu, jejich časopis bude zakázán. Brzy poté časopis podle všeho přestal vycházet.

Dalším cenným zdrojem informací v boji proti terorismu byly pro MI5 umírněné židovské a sionistické skupiny jak v Palestině, tak v Británii. MI5 si vytvořila blízké vztahy s orgánem, oficiálně zodpovědným za reprezentaci sionistických zájmů u britské vlády, **Židovskou agenturou**. Ve skutečnosti ale MI5 s Agenturou nejednala zcela upřímně: i když spolupracovali, odposlouchávala její telefony, kontrolovala dopisy jejího londýnského ústředí, a celkově se nacházela agentura pod stálou kontrolou. Přestože totiž bezpečnostní služba důvěřovala bezpečnostním představitelům Agentury, obávala se, že se v jejích širších řadách mohou nacházet příznivci Irgunu a Sternova gangu. Ochota Agentury spolupracovat s Brity a poskytovat jim zpravodajské informace o Irgunu a Sternově gangu odhaluje do jaké míry nebyl terorismus podporován mezi většinou palestinských Židů – což postrádá v případě současného arabského a islamistického terorismu paralelu. Po atentátu na hotel krále Davida se rozpadlo **Židovské hnutí odporu**, sdružující Haganu, Irgun a Sternův gang. Hagana útok neschvalovala a od července 1946 tak začala Britům poskytovat zpravodajské informace o Irgunu a Sternově gangu, které jim pomohly pochyťat část teroristů.

V Palestině pak blízké styky se zástupci Židovské agentury coby spojka MI5 udržoval v poválečném období Henry Hunloke, bývalý poslanec za konzervativce. Získával od nich cenné zpravodajské informace, mj. tajných o pohybech podezřelých teroristů do a ze země. Jedním z představitelů Agentury, který dodával informace v boji proti terorismu jak MI5, tak SIS (MI6), byl Reuven Zislani, který zastával post v zahraničním zpravodajském oddělení. Po roce 1948 si Zislani změnil jméno na **Reuven Shiloah** a stal se první velitelem zahraniční izraelské rozvědky, Mossadu.

Při snaze o navázání kontaktů s Židovskou agenturou v Británii MI5 využívala služeb řady prostředníků. I když jsou odtajněné dokumenty zatím nekompletní, prostředníkem Agentury, který se Londýně setkával se zástupci MI5, byl **Teddy Kollek** – později dlouhá léta úspěšně zastával post starosty Jeruzaléma – který se za války stal hlavou zpravodajského odboru Agentury. Je známo, že Kollek předával MI5 v Palestině zpravodajské informace: např. v srpnu 1945 odhalil lokaci tajného výcvikového tábora Irgunu u Binjamíny a řekl důstojníkovi MI5, že „by bylo dobré udělat na místě zátaž.“ Jím poskytnuté informace vedly k zatčení 27 bojovníků

Irgunu, včetně otce pozdějšího izraelského ministra.

Některé schůzky z března 1947 mezi představitelem Židovské agentury – nejspíš Kollekem – a spojkou MI5, vystupujících v odtajněném spise pod svým krycím jménem Škorpion, se odehrávaly v nejluxusnějších londýnských restauracích. Jedna nad opulentní večeří, sestávající z „ústřic, kachny a petit pots de creme au chocolat,“ zatímco na další tekli proudem gin a jedlo se „šťavnaté pečené hovězí.“ Výsledkem setkání byla jména několika bojovníků Irgunu a Sternova gangu, kteří měli údajně být nachystáni opustit Palestinu a jejich jména tak MI5 přidala na „černou listinu“ v britských přístavech a letištích. I přes cennost informací si neodpustil jeden důstojník poznámku, že při čtení Škorpionových hlášení se mu začaly sbíhat sliny. Celá epizoda se koneckonců odehrála v čase poválečné Británie (Austerity Britain), kde byl i chleba na příděl.

***

Jak se hrozba terorismu stupňovala, MI5 stále více znepokojovala podpora, které se Irgunu a Sternovu gangu dostávalo od zahraničních skupin a dokonce i cizích zemí. Nemuseli ve svých řadách zrovna zaměstnávat Sherlocka Holmese, aby v MI5 zjistili, že obě skupiny těží z technické podpory IRA. Jeden z vůdců IRA, Žid **Robert Briscoe** – člen irského parlamentu, „revizionistický“ sionista a budoucí starosta Dublinu – byl známým sympatizantem Irgunu a ve svých pamětech s chutí přiznává, že jim pomáhal, jak jen to bylo v jeho silách. Briscoe – který by se podle vlastních slov „spráhl s Hitlerem, pokud by to bylo ku prospěchu Irska“ – před válkou několikrát cestoval do Británie a setkal se zde se zástupci Irgunu. Ve svých memoárech prohlásil, že „sám sebe jmenoval profesorem Univerzity podvrtné protianglické činnosti“ a pomohl Irgunu zorganizovat se podle „vzoru IRA.“ Aby posílila spolupráci při zpravodajském boji proti spojení sionistů a IRA, vyslala MI5 v říjnu 1947 do Dublinu svého důstojníka a majora Palestinské policie majora J. O'Sullivan, který v Londýně dočasně pobýval za účelem instruktaže MI5 ohledně sionistického terorismu. Oba dva spolupracovali s irskou CID, která Briscoa sledovala, a svá zjištění posílala MI5.

Bývalý irský vrchní rabín Isaac Herzog také patřil mezi otevřené stoupence jak irského republikánství, tak sionistického terorismu. Po své imigraci do Palestiny v roce 1936 získal asi nejvlivnější pozici v židovském náboženském světě, vrchní palestinský rabinát. MI5 i místní policie si o Herzogových aktivitách udržovala dobrý přehled. Jeden z jeho synů **Chajim** – jehož osud může pomoci k vykreslení napětí mezi umírněnými a extremisty v Irsku i Palestině – otcovu podporu terorismu odsuzoval. V ostrém rozporu s otcovými přáními sloužil Chajim během Dne D v britské vojenské rozvědce, později pomohl vybudovat izraelské zpravodajské služby a nakonec se stal izraelským prezidentem.

Postoj americké vlády – hlavně amerických Židů – k palestinské otázce často ztěžoval MI5 spolupráci s americkými úřady v boji proti sionistickému terorismu. Jasná americká podpora sionistických ambic byla jedním z hlavních faktorů, který v únoru 1947 vedl britskou vládu k rozhodnutí předat celou palestinskou záležitost Spojeným národům. Konkrétněji si byla MI5 vědoma, že v USA operují sionističtí extrémisté jako „**Bergsonova skupina**“ nebo „Hebrejský výbor pro osvobození Palestiny“, kteří získávají pro Irgun peníze a logistickou podporu –

někdy dokonce v potravinových balíčcích posílali do Británie výbušniny a munici. MI5 sice udržovala ohledně tajné židovské imigrace do Palestiny a sionistického terorismu dobré vztahy s americkou vojenskou rozvědkou (G-2) v okupovaných částech Evropy, ale obecně byly vztahy mezi britskými a americkými zpravodajci nad otázkou sionismu velmi napjaté. V březnu 1948 se vrchní orgán britských tajných služeb **Joint Intelligence Committee** usnesl, že zprávy o palestinské situaci by byly pro Washington nevyhnutelně příliš kontroverzní a tak by měly být nadále poskytovány pouze hlavě CIA osobně – a to ještě jen k přečtení, nikoliv k ponechání. Také doporučoval britské dokumenty, týkající se sionismu, před předáním americkým představitelům zcenzurovat. Mezitím operace zpravodajské služby amerického námořnictva Gold odhalila kabelové zprávy židovských dodavatelů zbraní – Britům je však nepředala a Washington na jejich podkladě neučinil nic.

Jedním ze způsobů, jakými si MI5 zajišťovala v sionistické problematice spolupráci FBI, bylo zdůrazňování komunistických a sovětských konexí řady předních sionistů. MI5 měla za to, že část bojovníků Irgunu a Sternova gangu se do Palestiny dostala s pomocí sovětských tajných služeb. Menachem Begin i vůdce Sternova gangu pocházeli z Polska a MI5 měla oprávněné podezření, že jim za války Sověti pomohli ze země „utéct“ do Palestiny. Někteří sionističtí předáci prosazovali spolupráci se Sovětským svazem, včetně šéfa „bezpečnosti“ Židovské agentury v Palestině **Mošeho Sneha**, který přinejmenším věděl – pokud se na něm přímo nepodílel – o útoku na hotel Krále Davida. Spekulace MI5 byly potvrzeny dalším pátráním, které ukázalo, že Sternův gang při několika příležitostech žádal Moskvu o pomoc.

Z toho vyplývá, že otázka zapojení nechvalně známého sovětského špiona Kima Philbyho do vyšetřování sionistického terorismu tajnou službou SIS je ještě komplikovanější a zamotanější než se myslelo. Philby – dlouholetý moskevský agent uvnitř britských tajných služeb – působil jistou dobu jako šéf Section IX (Deváté oddělení – protisovětské špionážní oddělení) SIS. Tento post mu umožnil vyvíjet legitimní zájem o Střední východ – který pravděpodobně zdědil po svém otci, známém arabistovi, **Harrym St Johnu Philbym**. V průběhu války se Philby starší neúspěšně pokoušel zprostředkovat dohodu o rozdělení Palestiny, tzv. Philbyho plán. Rozsah manipulací Kima Philbyho při vyšetřování sionismu není snadné určit. Dne 9. července 1946 kolovalo Whitehallem hlášení, varující před „vražednou akcí“ Irgunu proti britskému vyslanectví v Bejrútu. Téměř jistě šlo o nepřesnou ozvěnu a varování před atentátem v Jeruzalémě (ke kterému skutečně došlo o dva týdny později). Právě Philby uvedl hlášení do oběhu. K sabotáži britského vyšetřování sionistického terorismu však měl Philby menší motivaci než v ostatních oblastech. Nepochybně by v duchu uvítal teroristickou kampaň v Britském mandátu Palestina jako oslabení Britského impéria, ale v době, když bezprostředně po válce pracoval pro SIS – *de facto* ale pro KGB – v odboru zabývajícím se sionismem, sovětský postoj k palestinské otázce ještě nebyl pevně ukotven. Moskva původně vznik státu Izrael – zamýšlený jako trn v patě imperialistického Západu – podporovala a dokonce jej jako první stát v květnu 1948 oficiálně uznala. Zde se však Stalin přepočítal a Izrael se v následujících letech přimklul nikoliv k SSSR, ale ke Spojeným státům a Stalin své poslední roky života strávil ponořen do antisemitských konspiračních teorií. V té době však už Philby v sionistickém odboru nepracoval. Bez možnosti prozkoumat zatím stále nedostupné archivy KGB zůstává přesná Philbyho úloha v otázkách sionismu pouhou spekulací. Moskvu však nepochybně zajímalo, když se jeho prostřednictvím dozvěděla, že Londýn podezírá

Sovětský svaz ze zapojení do sionistického terorismu.

***

Společně s protiteroristickou činností britské bezpečnostní služby bezprostředně po válce sledovaly a snažily se omezit židovskou „ilegální“ imigraci do Palestiny. Vlastně to byly MI5 a SIS, kdo spoluvytvářel oficiální stanovisko britské vlády v této otázce. V roce 1939 byl zaveden systém kvót, omezující počet židovských imigrantů do Palestiny na 7 500 ročně. Jakákoliv imigrace nad tento limit byla označena britskou vládou za „ilegální“. Stejně jako dnes byl i tehdy termín „ilegální imigrace“ pokládán za vysoce kontroverzní a o jeho užívání se vedla zuřivá debata mezi sionistickými politiky a britskou vládou. MI5 neměla za úkol zapojovat se do debat o morálních a právních aspektech židovské imigrace do Palestiny, ale dodávat Whitehallu objektivní hodnocení o jejich bezpečnostních důsledcích.

V obecné rovině soudila MI5, že hromadná židovská imigrace do Palestiny by téměř s jistotou vyvolala občanskou válku mezi Araby a Židy, k čemuž nebylo daleko už ve 30. letech v průběhu tzv. **Arabského povstání**. Hlavním nástrojem britských úřadů v boji s ilegální imigrací bylo zachycování uprchlických lodí. Na Kypru vznikla zadržovací centra k ubytování uprchlíků, kterým bylo posléze v rámci systému kvót vystaveno povolení k přesunu do Palestiny. Z hlediska PR se ale pro Británii jednalo o katastrofu, kritici totiž systém označovali za „koncentrační tábory nacistického stříhu.“ Britové též deportovali některé zadržené bojovníky Irgunu a Sternova gangu do Eritreje, což znovu vedlo k obviněním, že se nechovají o nic lépe než nacisté. Občas podobná kritika zaznívala z nečekaných míst, jako například z úst náměstka Koloniálního úřadu Trafforda Smithe, který soukromě popsal své zoufalství:

„Čistá pravda, před níž při našem zřizování zadržovacích center tak usilovně zavíráme oči je, že se inspirujeme nacisty a následujeme je v přesvědčení, že účel světí prostředky (obzvláště když ony prostředky slouží momentální potřebě). Snažíme se potlačit terorismus, a jelikož nás nic lepšího nenapadlo, nařizujeme opatření, která jsou od základu špatná a která – protože jejich následky jsou celému světu zřetelně na očích – poskytují opodstatnění četné oprávněné a těžko vyvratitelné kritice.“

MI5 radila vládě zaměřit se – namísto neblahých a kontraproduktivních opatření jako byly deportace a zadržování židovských uprchlíků – na prevenci ilegální imigrace přímo „u zdroje.“ S pomocí SIS MI5 vytipovala řadu jihoamerických a řeckých loďařských společností, které pronajímaly lodě židovským uprchlíkům, a ministerstvo zahraničí úspěšně vyvíjelo tlak na vlády zemí, v nichž byly společnosti registrovány, aby je od tohoto podnikání odradily. Zdá se, že tato snaha přinesla své ovoce. Podle hlášení MI5 do roku 1948 „jen jedna z třiceti lodí, převážející ilegální přistěhovalce, dosáhla místa svého určení.“

Zatímco MI5 se snažila neomezené židovské imigraci do Palestiny čelit spíše sběrem informací a obrannými opatřeními, další britské zpravodajské agentury se pouštěly i do mnohem proaktivnějších kroků. V únoru 1947 se SIS pustila do „přímé akce“ - operace s příhodným krycím označením „Embarrass“. Především z bývalých příslušníků SOE byl sestaven malý tým, který měl na uprchlické lodi umístit přísavné bomby, a tak je vyřadit z provozu ještě předtím, než vůbec vyplují. V létě 1947 skupina zamínovala lodě v pěti italských přístavech, když se napřed ujistila, že jsou úplně prázdné. Přesto - pokud by se operace Embarrass dostala na světlo a ukázalo se, že britští agenti SIS umísťují miny na lodě přeživších holocaustu - znamenalo by to pro britskou vládu katastrofu.

Židovští uprchlíci na palubě lodi Dov Hoz v přístavu Haifa, květen 1946

Operace Embarrass však tímto neskončila. Když byla část min objevena, snažila se SIS shodit vinu napřed na fiktivní arabskou skupinu „Obránci arabské Palestiny“ a později na sovětskou vládu. Pomocí psacích strojů, kterých užívaly arabské skupiny odporu a sovětské úřady vytvořili špióni z MI6 inkriminující dopisy, které opatrně nechali dostat se do rukou britských politiků ve Whitehallu. Kromě toho se snažila SIS vyvolat zdání, že britská vláda využívá proudy židovských uprchlíků k přesunu vlastních agentů z Evropy v naději, že sovětská vláda se sama pokusí zastavit příliv příchodících do Palestiny. SIS se tak pokoušela oklamat nejen židovské uprchlíky, arabské opoziční skupiny a sovětskou vládu, ale také samotnou britskou vládu - skutečně propracovaná špiónážní hra. Jak oficiální, tak tajná britská politika omezování židovské imigrace do Palestiny byla plná kontroverzí, šlo však jen o příznak hlubších problémů, provázející a podkopávající britskou vládu v Palestině: Musela čelit protichůdným požadavkům na budoucí uspořádání Mandátu - židovským, arabským i těch ze strany světového veřejného mínění. Zkraje roku 1946 vznikl anglo-americký výbor, aby našel nejvhodnější uspořádání palestinských záležitostí, ale navzdory upřímným snahám svých členů, kteří v dubnu 1946 doporučili pokusit se dosáhnout takového kompromisu, který by zabránil nadvládě Židů nad Araby a Arabů nad Židy, ani jedna ze stran jeho zjištění nepřijala. Do září 1947 JIC vykresloval britské vládě neblahý obraz budoucnosti Mandátu s tím, že jakékoliv vyrovnání je nepřijatelné pro Židy i Araby. Británie se octla ve stále méně zvladatelné situaci. V roce 1947 se v Palestině nacházela celá desetina vojenských sil celého impéria - sto tisíc vojáků, což představovalo pro Londýn finanční břímě, které nemohl nést. (konec ukázky)

Ukázka z knihy *Empire of Secrets* Caldera Waltona *How Zionist Extremism Became British Spies' Biggest Enemy* vyšel na stránkách Foreign Policy.